

الگوی نگارش متون پارسی

این نوشتار روش آماده کردن متون، نامه‌ها، گزارش‌ها در زبان پارسی می باشد. اندازه و نوع قلم‌های پارسی مورد استفاده برای هر یک از بخشهای گزارش در جدول (۱) آورده شده است. برای قلم لاتین همواره از Times New Roman استفاده کنید. اندازه قلم لاتین یک واحد کمتر از اندازه قلم پارسی در هر موقعیت است. برای اسامی متغیرها می‌توان از قلم کج (Italic) استفاده کرد.

اندازه صفحات A4 و حاشیه‌های بالا، پایین، چپ، و راست هر صفحه به ترتیب برابر با ۲/۵، ۲/۵، ۲، و ۲ سانتی‌متر انتخاب شود. تعداد صفحات می‌تواند نامحدود باشد.

جدول (۱): اندازه و نوع قلم‌ها

اندازه قلم	نام قلم	موقعیت استفاده
۱۴	B Nazanin	عناوین بخشهای سطح ۱
۱۳	B Nazanin	عناوین بخشهای سطح ۲
۱۲	B Nazanin	متن
۱۰	B Nazanin	زیرنویس و آخرنویس
۱۰	B Nazanin	عناوین شکل‌ها و جدول‌ها
۹	B Nazanin	متن شکل‌ها و جدول‌ها
۱۱	B Nazanin	فرمول‌ها
۱۰	B Nazanin	مراجع
۱۱	B Nazanin	متن گزارش

قواعد نوشتاری

شیوایی و رسایی نوشتار در گرو ساده‌نویسی است. تلاش شود در متن از جملات رسا، گویا، و کوتاه استفاده شود و از نوشتن جملات تودرتو پرهیز شود. به این جمله دقت کنید: «آهنگی که شما از فروشگاه iTunes دریافت می‌کنید توسط قالب DRM اپل که یک قالب فایل AAC انحصاری و محافظت شده است که اپل مجوز استفاده از آن را به هیچ کس نمی‌دهد، محافظت می‌شود». این جمله در واقع از سبک نگارش زبان انگلیسی پیروی می‌کند و به هیچ وجه برای جملات پارسی مناسب نیست. به راحتی می‌توان این جمله را به این صورت بازنویسی کرد: «آهنگی که شما از فروشگاه iTunes دریافت می‌کنید توسط قالب DRM اپل محافظت می‌شود. این قالب یک قالب فایل AAC انحصاری و محافظت شده است، و اپل مجوز استفاده از آن را به هیچ کس نمی‌دهد».

جداسازی اجزای مختلف یک جمله نیز نقش زیادی در فهم آسان آن دارد. ویرگول می‌تواند اجزای یک جمله را در جایی که نیاز به مکث هست، از هم جدا کند؛ حال آن که نقطه ویرگول برای جداسازی دوجمله که با هم ارتباط معنایی دارند، بکار می‌رود. نقطه نیز برای جدا کردن جملات مورد استفاده قرار می‌گیرد. در کاربرد هلالین (پرانتز) باید توجه شود که عبارت داخل آن برای توضیحی است که از اجزای جمله محسوب نشده و در صورت حذف خللی به آن وارد نمی‌شود. درمقابل، گیومه برای برجسته کردن جزئی از جمله بکار می‌رود.

تا جای ممکن از بکار بردن کلماتی مثل «می‌باشد»، «گردید»، و «بوده باشد» پرهیز شود. به جای آنها اغلب می‌توان از کلمات ساده و روان مثل «است» و «شد» استفاده کرد. بکارگیری کلمات دشوار و غیرمعمول تنها باعث پیچیده شدن جمله و دشوار شدن فهم آن می‌شود.

نشانه مفعول (حرف «را») باید بلافاصله پس از مفعول قرار گیرد. به این جمله دقت کنید: «این شکل تنظیمات لازم برای صفحه‌بندی را نشان می‌دهد». بهتر است این جمله را بصورت زیر بازنویسی کنیم: «این شکل تنظیمات لازم را برای صفحه‌بندی نشان می‌دهد».

برای کلمات فنی تا حد امکان از معادل‌های پارسی استفاده شود. بدون تردید کلمه «پردازش» زیباتر از «پروسس» است، و یا کلمه «ریزپردازنده» از «میکروپروسسور» مناسب‌تر است. در چنین مواقعی اگر احتمال می‌دهید خواننده با معادل پارسی آشنا نیست، از آخرنویس برای نوشتن معادل انگلیسی استفاده کنید. این کار را در اولین کاربرد معادل‌های پارسی انجام دهید. تا حد امکان از کلمات انگلیسی در جملات استفاده نکنید. مثلاً بجای نوشتن Microsoft می‌توانید بنویسید: «میکروسافت». اگر ناچار شدید در یک جمله از کلمات انگلیسی استفاده کنید، حتماً فاصله کافی بین آنها و کلمات پارسی را رعایت کنید.

علامت‌گذاری

برای خوانایی بهتر مطلب باید سعی شود تا حد امکان علامت‌گذاری متن بدرستی انجام شود. دقت کنید تمام علامت‌هایی مثل نقطه، ویرگول، نقطه ویرگول، دوقطه، و علامت سوال باید به کلمه قبل از خود چسبیده باشند، و از کلمه بعدی تنها به اندازه یک فضای خالی فاصله داشته باشند. علامت خط تیره باید به اندازه یک فضای خالی از کلمه قبل و بعد از خود فاصله داشته باشد؛ مگر این که کلمه قبلی یا بعدی یک عدد باشد، که در این صورت باید به آن بچسبد. بین کلماتی که جدا هستند باید یک فضای خالی فاصله باشد.

املا

درستی نوشتار بر پایهٔ املای زبان پارسی ضروری است. در این بخش برخی از موارد اشتباه متداول را یادآوری می‌کنیم. می‌توانید اطلاعات دقیق‌تر را با مراجعه به کتاب‌های نوشته شده در این زمینه پیدا کنید. در افعال حال و گذشته استمراری باید دقت شود که «می» از جزء بعدی فعل جدا نماند. برای این منظور از «فاصله متصل» استفاده کنید. برای نوشتن فاصله متصل از «کلید Ctrl» به همراه «کلید -» استفاده کنید. همچنین دقت کنید که جزء «می» و جزء بعدی فعل را بصورت یکپارچه ننویسید. بنابراین «می‌شود» و «میشود» اشتباه، و درست آن «می‌شود» است. در مورد «ها»ی جمع نیز دقت کنید که از کلمه جمع بسته شده جدا نوشته شود؛ مگر در کلمات تک هجایی مثل «آنها». برای جدانویسی نیز از فاصله متصل استفاده کنید. مثلاً «پردازنده‌ها» را بصورت «پردازنده‌ها» بنویسید. جمع بستن کلمات پارسی یا لاتین با قواعد زبان عربی اشتباه است. بنابراین «پیشنهادهات» و «اساتید» اشتباه و درست آنها «پیشنهاده‌ها» و «استادان» است.

بهتر است همواره حرف اضافه «به» از کلمه بعدی خود جدا نوشته شود، مگر آن که این حرف جزء یک فعل یا صفت یا قید باشد؛ مانند: «بکار بستن»، «بجا» و «بندرت».

در مورد کلمات حاوی همزه قواعدی وجود دارد که پرداختن به آنها در این گزارش نمی‌گنجد، اما برای نمونه به املای کلمات «مسأله»، «منشأ»، «رئیس»، و «مسؤول» دقت کنید. همچنین، همزه در انتهای کلماتی که به الف ختم می‌شوند، نوشته نمی‌شود و در صورت اضافه شدن به کلمه بعدی، از «ی» استفاده می‌شود: «اجرا شده»، و «اجرای برنامه».

شماره گذاری

شماره گذاری بخشها از مقدمه شروع می شود. مقدمه دارای شماره ۱ است. آخرین شماره نیز مربوط به بخش نتیجه است. سایر بخشهای قبل از مقدمه و پس از نتیجه، دارای شماره نیستند. هر بخش می تواند شامل چند زیربخش باشد. زیربخشها نیز دارای شماره هستند که از ۱ شروع می شود. هنگام شماره گذاری زیربخشها دقت کنید که شماره بخش در سمت راست قرار گیرد. مثلاً برای شماره گذاری زیربخش ۳ از بخش ۲ بنویسید: ۲-۳. برای نوشتن عنوان یک بخش از سبک Heading 1، و اگر بخش دارای شماره نیست از سبک Heading 0 استفاده کنید. عنوان زیربخشها (سطح ۲) با سبک Heading 2 نوشته شوند. برای سطح ۳ نیز از سبک Heading 3 استفاده کنید. معمولاً نیازی به زیربخشهای سطوح بعدی وجود ندارد، با این حال اگر وجود داشت، آن زیربخشها را بدون شماره و تنها بصورت متن پررنگ بنویسید.

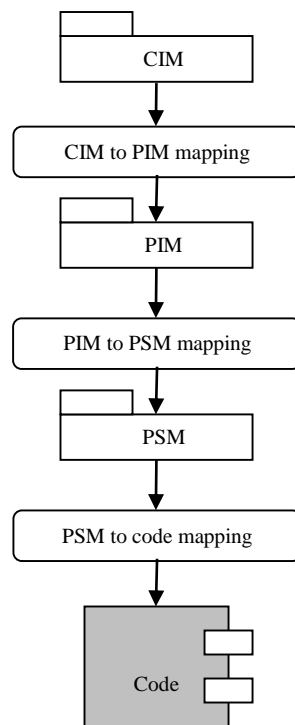
در هر بخش یا زیربخش یک یا چند بند (پاراگراف) وجود دارد. دقت شود که جملات هر بند زنجیروار به هم مربوط باشند و یک موضوع را دنبال کنند. اولین بند هر بخش یا زیربخش بدون تورفتگی (Intend) است. برای نوشتن اولین بند، از سبک Text1 استفاده کنید. سایر بندها دارای تورفتگی به اندازه ۰/۵ سانتی متر است که برای نوشتن آنها باید سبک Text را انتخاب کنید. سعی کنید از نوشتن بندهای طولانی پرهیز کنید. یک بند حداکثر می تواند ۱۰ تا ۱۵ سطر را از یک ستون، به خود اختصاص دهد.

شکل ها و جدول ها

شکل ها و جدول ها باید دارای عنوان باشند. عنوان شکل ها در زیر شکل و عنوان جدول ها در بالای جدول قرار می گیرند. در صورتی که از شکل ها یا جدول های سایر منابع استفاده می کنید، باید حتماً شماره آن مرجع را در عنوان شکل یا جدول ذکر کنید.

برای نوشتن عنوان شکل یا جدول از سبک Figure Caption استفاده کنید. برای نوشتن متن داخل شکل ها و یا جدول ها نیز از سبک Figure Text استفاده کنید. هر شکل یا جدول باید دارای یک شماره باشد که برای هر کدام از ۱ شروع می شود. شماره شکل یا جدول را در داخل یک جفت هلالین بنویسید. در هنگام ارجاع به شکل یا جدول از شماره آن استفاده کنید و از بکار بردن عباراتی همچون «شکل زیر» پرهیز کنید. تمام جدول ها و شکل ها باید در متن مورد ارجاع قرار گیرند. یک جدول یا شکل نباید قبل از ارجاع در متن ظاهر شود.

شکل ها و جدول ها باید در وسط ستون ها قرار گیرند. بهتر است شکل ها در یک خط جداگانه با حالت وسط چین درج شوند و ویژگی طرح بندی (Layout) آنها بصورت In line with text انتخاب شود. شکل (۱) نمونه ای از چنین تنظیمی است. چنانچه شکل یا جدولی در یک ستون جا نشد، می توان آن را بصورت تک ستونی رسم کرد، مشروط بر این که شکل یا جدول در ابتدا یا انتهای صفحه و یا در انتهای گزارش درست قبل از بخش مراجع قرار گیرد. می توان همه شکل ها را در یک جا و قبل از مراجع نیز درج کرد.



شکل (۱): فرایند توسعه در MDA [6]

نتیجه

در این الگو، مشخصات ویرایشی یک متن قابل قبول بیان شد. مهمترین مشخصات عبارتند از: ابعاد و حاشیه‌های صفحه، نحوه آماده کردن صفحه اول، بخشهای اصلی، نحوه شماره‌گذاری‌ها، شکل‌ها، جدول‌ها، فرمول‌ها، منابع، و بالاخره چگونگی نگارش متن.

نویسندگان محترم سعی کنند تمام موارد ذکر شده را دقیقاً رعایت کنند، و از همین سند بعنوان الگوی نگارش نامه‌ها و متون و گزارش‌های خود استفاده کنند.